3 1761 08098596 3

Hnatiuk, V.M.
Pryhody naimolodshoho
brata

PG
3948
H485P79
1900
c.1
ROBA

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
John and Mary A. Yaremko Foundation

http://www.archive.org/details/pryhodynamolodsh00hnat

207 2 B

Пригоди наймолодшого брата

2164

143

Ціна 15 центів.

Ukrainian Publishing Co.
320 Kinistino Ave.
Edmonton Alberta

Pl. Lanuke Olta
207
207
207
Z/154

НАРОДНІ КАЗКИ Ч. 5.

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК.

Пригоди наймолодшого брата.

Товариство Просьвіти імени М. Павлика в Лавюк.

Ukrainska Knyharnia
350 Kinsmo Ave.
Edmonton Alberta.

Видано, мо[illegible] слу[illegible]
[illegible]. В[illegible]ене не б[illegible]
[illegible]. [illegible]ДОМ[illegible]ЬКОЇ КНИГАРНІ
[illegible] В СКРЕНТОН, ПА.

VELUT ÆVO
ARBOR

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

PETER KRAWCHUK

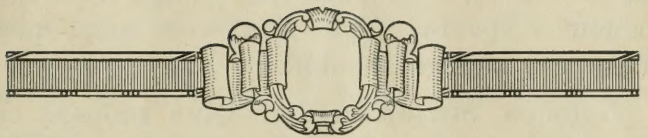

Пригоди наймолодшого брата.

Був раз бідний чоловік, що не мав нічого, лиш трьох синів і нужденну хатину. Повиростали хлопці, час би їм женити ся, а тут нема звідки справляти весілє, бо були бідні, не мали нічого. Знаєте що, мої діти — каже батько — час би вам уже женити ся, а тут нема звідки справляти весілє, бо ми бідні. Йдіть ви на службу, заслужите трохи гроший тай можете поженити ся.

Вибрав ся найстарший на службу. Йде з села на село. Доходить до одної хатини, а там стара баба сидить під вікном. Де ти йдеш, сину?

Шукаю служби, бабуню.

О диви, мені як раз такого треба, як ти. В мене не будеш мати иншої роботи, лиш кождого дня викидати гній з одного

хліва. Але як не викинеш, видру тобі три ремені з хребта. Три дни — в мене рік, дістанеш корець гроший.

Добре. Згодив ся він. Рано вибрала ся баба в гостину, а він забрав ся до своєї роботи. Викидає гній з хліва. Приходить баба в вечер. він якраз відмітає гній з перед дверий хліва. А що, викидав, сину?

Викидав. бабуню.

Добре. Ходи до хати. будемо вечеряти.

Повечеряли, полягали спати. Повставали досвіта. баба знов вибрала ся в гості, а він забрав ся до своєї роботи. Але робить, але носить! Приходить баба в вечер до дому: А що. викидав. мій сину?

Та де!

А не казала я тобі, що як не викидаєш, видру три ремені з хребта? — А він мав іще з на дві, три годині роботи. — Дивиж ся, аби ти його викидав тепер у вечер, та подарую тобі, не видру трьох ременів з хребта.

Кинув ся знов до гною; носить аж з нього піт ллєть ся. Десь на десяту, одинацяту годину викидав гній. Пішов до хати. Я вже викидав, бабуню.

Добре, коли викидав. Тепер будеш вечеряти, а потому підеш спати, аби вчасно рано встати. А спіши ся більше, як нині, бо як не викидаєш, видру три ремені з хребта.

Як повечеряв, ляг та спить. Не спав більше, як годину, дві. Лише пробудив ся, скочив з постелї, ґралї в руки, виносить гній з хлїва. Баба встає, а він при роботї. Дай Боже, добрий день, сину.

Дай Боже й вам, бабуню.

Ти вже встав сину?

Вже, бабуню.

Так і треба. Як скінчиш до вечера, дістанеш заслужені гроші, а як не скінчиш, видру тобі три ремені з хребта і гроший, на які ми згодили ся, не дістанеш.

Пішла знов баба в гостину. А він робить увесь день так, мало не урветь ся. Приходить баба в вечер до дому: А що, викидав, мій сину?

Не викидав, бабуню.

Га, як ні, ходи сюди, най видру тобі три ремені з хребта, а опісля йди звідки прийшов.

Підійшов він до неї, вона схопила його, вложила голову поміж свої ноги і видерла три ремені з хребта: Тепер йди!

Прийшов він до дому, питають ся його: Щож ти заслужив?

Та нічого не міг служби знайти, не треба нікому.

Каже середущий: Піду я, тату.

Йди та заслужи що; як заслужиш собі, можеш женити ся.

Я заслужу, я не прийду до дому так у порожні, як прийшов Петро.

Пішов він на службу. Йде з одного села на друге, доходить і він до хатини, де сиділа стара баба під вікном. Де ти йдеш, сину? Йду шукати служби, бабуню.

О диви, мені якраз такого треба, як ти. Згодили ся вони раз-два: Три дни — рік, корецъ гроший, а як не вислужиш, видру тобі три ремені з хребта. Тепер був один у мене тиждень тому, чи два; не міг вислужити і я видерла йому три ремені з хребта. Уважай отже, щоби й ти так не вийшов.

Добре, бабуню, я зроблю.

Першого дня викидав; коли баба вернула з гостини, він був уже готовий. Але коли другого дня прийшла баба до дому, він мав іще богато гною в хліві. А що, не викидав, мій сину, ні?

Та ні, бабуню.

А чиж не казала я тобі, аби ти спішив ся?

Та казали.

Ну, дарую тобі нині, хоч іще не скінчив, але мусиш кінчити зараз. Ходім!

Як скінчив, пішов до хати: Вже конець, бабуню.

Добре, добре, мій сину. Так і треба. А вважай завтра, аби скінчив до вечера та аби я тобі не видерла трьох ременів з хребта, як тому тамтого тижня.

Рано встав, робить і робить. Баба знов вибрала ся в гостину. Приходить у вечер до дому: А що, не скінчив?

Та ні.

Ходи сюди! Видру тобі три ремені з хребта, а потому можеш собі йти.

Підійшов до неї, вона вложила його го-

лову межи свої ноги, видерла йому три ремені з хребта: Тепер іди, звідки прийшов, коли не скінчив роботи.

Пішов той з голим хребтом. Приходить до дому, питають його: А що заслужив?

Та нічого. Не треба нікому слуги, тому я мусів вертати ся до дому.

А наймолодший Івась був трохи ніби придурковатий. Каже він: Тату, піду я на службу. Коли Петро і Юра нічого не заслужили, заслужу я.

Дай спокій, сину. Коли тамті два нічого не заслужили, тай ти не заслужиш.

Він таки йде.

Га, як ти так напер ся, йди.

Взяв собі до дзьобні колач та йде з села на село. Доходить до бабиної хатини:

Дай Боже добрий день, бабуню.

Дай Боже й тобі, мій сину. Кудиж ти вибрав ся?

Йду шукати служби, бабуню.

О диви, а мені лише такого треба, як ти. Як хочеш, можеш згодити ся. В мене

нема тяжкої роботи, тілько що дня гній з хліва викидати. Три дни — рік, корець гроший; а як не викидаєш кождого дня і не позамітаєш чисто, видру тобі три ремені з хребта. Я вже двом видерла по три ремені.

Згодив ся. Повставали рано, він ухопив до рук ґралї, та кидає гній, а баба пішла на гостину. До третьої чи четвертої години по полудни він уже викидав гній і позамітав чисто. Приходить баба в вечер до дому: А що, викидав, мій сину?

Викидав, бабуню, вже давно, вже й випочав доста.

То добре, що ти так швидко упорав ся. Дивиж ся, щоби ти так усе викидав.

На другий день устала баба рано і знов пішла в гості, а він забрав ся до роботи. А мала баба там одну служницю. Звала ся Маруся. Коли вона скінчила свою роботу, що мала зробити, пішла помагати Іваськови кидати гній. До четвертої, пятої години по полудни викидали ввесь гній і красно позамітали. Як скінчили, каже Маруся: Знаєш що, Івасю? Коли відслужиш ся, вийде тобі рік, не жадай від баби нічого, лише той ріжок, що в хліві за дверми та будеш щасливий; гроший не бери від неї, хоч би тобі кілько давала. Скажи їй, що ти не хо-

чеш грошвй, бо через гроші, ще забють тебе де розбійники.

Надійшла баба в вечер: Чи викидав ти, сину, гній з хліва?

Викидав, бабуню, викидав.

Добре, се подобаєть ся мені, лиш коби ти ще й завтра так потрафив.

Повечеряли, полягали спати. Рано не зривав ся Івасько досвіта, встав тоді, як сходило сонце. І баба встала тай пішла знов у гості, а він узяв ся до своєї роботи. Як служниця Маруся поробила свою роботу, вийшла знов йому помагати. Так обоє звивають ся, аж з них піт цюрком плине. До пятої, шестої години по полудни викидали гній і красно все попідмітали. Се було так весною, коли день найдовший. Приходить баба до дому в вечер, коли зайшло сонце; було може пів до осьмої або осьма година. Як баби не було ще дома, Маруся все намовляла Іваська, щоби за ввесь світ нічого иншого не брав, лиш той ріжок, бо як возьме гроші або дукати, то зле вийде. Вона дасть тобі ріжок, лиш буде опирати ся. Коли прийшла баба в вечер до дому, вони сидять обоє під хатою. А що, викидав, мій сину?

Викидав, бабуню.

Добре, коли викидав. Тепер переночуєш іще, а рано порахуємо ся та потім підеш до дому.

Повечеряли, полягали спати. Рано повставали: Но, сину, ходи та порахуємо ся.

Та що маємо рахувати ся, бабуню?

Як що, тобі вийшов рік, маю тобі дати заслуженину. Ходи, най тобі відміряю корець гроший.

А мені на що гроший, бабуню? Через гроші ще мене забють де розбійники на дорозї. Не хочу гроший.

А чогож би ти хотів? Дукатів?

Не хочу й дукатів. І дукати гроші. Хоч возьму й дукати, то можуть мене забити.

Чогож би ти хотів?

Дайте менї той ріжок, що тримаєте в хлїві за дверми. Як дасьте, то возьму, а иншого нічого не хочу.

Я тобі, сину, того не дам. Таж мене люди висміяли би, що ти служив у мене рік за ріжок. Я дам тобі два кірцї гроший.

Я не хочу, бо мене забють розбійники.

Га, коли не хочеш гроший, то ріжка я не дам, бо мене висміяв би цїлий світ.

Як не дасьте, то я й так піду собі. Бувайте здорові!

Дам тобі два кірці дукатів.

Я не хочу нічого, лиш ріжок.

Йде Івась, але бабі недобре, що служив у неї задармо. Відійшов де з на одні гони, а баба вибігає за ним: Верни ся, сину, назад, ходи, дам тобі той ріжок, коли ти так напосів ся на нього, хоч знаю, що люди будуть мене всюди судити, в цілім краю, всюди будуть знати, що ти в мене служив за ріжок.

Най знають, що кому до того? Я нічого иншого не хочу.

Га, коли не хочеш нічого иншого, на ріжок.

Пішов Івась з ріжком, але бабі знов недобре, що йому не дала ще прутика. Вибігла за ним і кричить: Верни но ся, Івасю, верни; диви, я забула дати тобі прутик. Коли схочеш де випустити той статок, що є в ріжку, вдариш по нім прутиком і з нього вибіжить наперед оґер, за ним ціле стадо, потім рогата худоба, корови, далї вівцї, свинї, кози, все, ввесь статок, що держуть у господарстві!

Взяв він прутик, іде. Іде через великий ліс. Як зайшов посеред ліса, натрафив на поляну, де не було дерева, а росла красна,

велика трава. Подумав він собі, що добре було би тут випочати. Ляг і лежить. Нараз що він придумав? Виймив ріжок, узяв прутик, ударив по ріжку, аби побачити, чи то правда, що баба говорила. Ударив по ріжку, вибіг зараз оґер, за ним ціле стадо, а опісля за рядом увесь статок, що був у ріжку. Він приглядаєть ся тай дивуєть ся, як то такий великий статок суне з такого ріжка. Як надивив ся, статок почав розходити ся. Тут коні, там воли, там корови, там вівці, там свині, там кози, все втікає пасучи ся похапци. Поки він обійшов довкола одного кінця, другий конець хто знає куди пішов. Хотів би він усе те позаганяти, воно не хоче йти. Плаче, не може загнати, бігає все довкола, щоби не порозбігало ся йому, не може дати ради. Надходить якийсь чоловік у зеленій бунді: Що ти робиш, чоловіче?

Я хотів би сей статок загнати до ріжка та не можу. Випустив, а тепер не можу ніяк загнати.

Знаєш що? Я зажену тобі, як не будеш ніколи женити ся.

Він собі думає: Чого би він не женив ся, коли для того служив, аби мати змогу оженити ся? Але дарма, бо той не хоче ні за що загнати, доки не присягне перед ним

сім раз на кінській голові, що не буде женити ся. Той узяв прутик, ударив грубшим кінцем по ріжку — біжить оґер на перед, а за ним у порядку ввесь статок. А той чоловік у зеленій бунді — то була та баба, де він служив. Узяв Івась ріжок і прутик, іде до дому і думає: Хибаж я не міг так ударити грубшим кінцем по ріжку? Я бив стілько разів тоншим кінцем і ні одно не хотіло ввійти до середини, а він ударив раз грубшим і все вбігло зараз.

Приходить він до дому, питають ся брати й батько: А щож ти заслужив, Іваську?

Він виймив ріжок з кишені тай показує їм: Дивіть ся, о, що я заслужив.

Вони почали з нього сміяти ся, що він служив рік за ріжок. А він каже: Я заслужив хоч що то, а ви нічого.

Вони далї сміють ся з нього; кажуть: Отже ти заслужив ріжок?

Я казав вам уже, що заслужив ріжок, а ви заслужили по три ремені з хребтів.

Вони засоромили ся тай питають ся: Хто тобі таке сказав?

Той сказав, у кого ви служили.

То неправда.

Як неправда, то покажіть хребти.

Вони не хотять: Який нам тут пан,

щоби ми йому хребти показували! Подиви ся на свій.

Він стягнув сорочку і показав їм хребет: Дивіть ся, що я прийшов до дому з цілим хребтом, але ви прийшли з обдертим бо политало ся вам у баби по три ремені з хребта

Полягали вечером спати. Рано повставали, каже Івасько до тата: Ходім, тату, кладім шопи, хліви, стайні, кармники і все, як у заможних людий.

А на що нам того, синку?

Треба, тату, швидше поженимо ся, коли будемо мати на обістю все так, як заможні люди. Люди будуть думати: Диви, ті вже спомогли ся! — та ліпше поженимо ся.

Забрали ся всї чотири, роблять цїлу весну. Коли докінчили роботу, то було так під полудне. Каже до них Івасько: Ви йдіть полуднувати, а я трохи прійду ся.

Пішли вони до хати їсти, а він узяв ріжок і прутик, ударив по ріжку, вибіг наперед оґер, а за ним увесь статок, одно по другім. Він не чекав, доки вони не повиходять, бо то було за довго і пішов до хати. Сїв і полуднує з ними. Їдять, а він каже середущому братови: Скоч но, брате, на

подвірє та подиви ся до того статку, аби там не попробивали ся або не позабивали ся.

А той глипнув на нього тай каже: Який статок? Чи не снить ся тобі?

Чого би мені мало снити ся? Йди лиш та подиви ся.

Той з нього сміеть ся: Ти здурів очевидно.

Каже Івась до старшого брата: Йди ти, брате, бо він мене робить дурноватим.

І той не хоче йти і той сміеть ся з нього, як тамтой. Тоді він звертаеть ся до батька: Йдіть, тату, ви, бо бачу, що вони вже цілком роблять з мене дурного! Вийшов батько на двір, дивить ся, а там страшна сила статку: Коні, воли, вівці і всяка всячина. Входить він до хати і каже тим двом: Ну, ви оба сміяли ся з Іваська, але тут не до сміху; там на подвірю стілько статку, що не можна передивити ся очима.

Вийшли ті два брати і бачуть, що там сила статку. Вийшов і Івасько: Ну, нічого, тепер заганяти кожде на своє місце, аби то не попробивало ся або не позабивало ся. Позаганяли вони все, кожде на своє місце, бо мали доста місця, шопи, хліви понабудовали великі. Але тут починають уже сходити ся сусіди та намовляють Іваська, що-

би оженив ся. Він не хоче. Переконують його: Як би ти не женив ся, коли ти такий богач, перший господар у селї. Він не дбає про те; хоч би який був господар, він не буде женити ся. Але родина й сусїди ходили так довго, поки його не намовили. Як намовили, женить ся він. Уже мають іти до шлюбу, вже староста прощаєть ся в його імени з батьком і матїрю. А він стоїть посеред хати та чекає, доки староста не виговорить, що має говорити; потім поцїлує батька й матїр і піде до шлюбу. Нараз глипнув, попід вікно просунув ся той, що був у зеленій бундї. Він як заглянув його, вибіг з хати та в ноги! Так біжить, що лиш може. А той у зеленій бундї за ним. Уже його туй-туй зловить. Він оглядаєть ся так, як заяць, коли його хорт ловить. Усе поглядає назад чи швидко його йме. Вже той у зеленій бундї недалеко, а Іваськo не годен бігти, так знесилив ся. Думає він собі: Господи: Коби так менї отся чорна земля розступила ся! Він лиш подумав, а земля зараз отворила ся; він зник. Прийшов на другий світ і думає, що тепер буде робити. Придумав, що піде шукати якогось села або хати, де міг би ночувати, бо не смів лишати ся так без нїчого під голим небом.

Товариство Просвіта ім. М. Павлика в Львові

Зібрав ся, йде. Йде все без упину. Не має навітъ коли сісти. Нараз дивить ся поперед себе, світить ся десь далеко світло. Було вже темно, тому він іще більше спішить ся, аби дійшов туди, доки не полягають. Дійшов там, став під вікно, заглядає до середини, а там сидить при столї старий, сивий панотець та читає книжку. Так він там заглядав, бігав попід вікна, аж його панотець побачив. І каже до нього: Коли ти християнська душа, обійди довкола хати три рази на колїнах та самі двері тобі отворють ся. Він прикляк зараз, обійшов три рази довкола хати на колїнах, двері отворили ся і він увійшов до хати: Дай Боже, добрий вечер, панотчику!

Дай Боже й тобі, мій сину. Щож тебе аж сюди пригнало, коли тут анї сонечко не засвітить, анї ніяка птиця не долетитъ, анї вітер не задує. Як ти прийшов?

Ай так і так, панотчику, біда мене загнала. Та чи не порадилиб ви менї, як би я міг звідси дістати ся на другий світ?

Ай, сину, то дуже далеко. Будемо дивити ся, але перше повечеряємо, бо знаю, що ти голодний, коли прийшов так здалека, аж з другого світа.

Справдї голодний, панотчику. Як би ви

мали що, то я дуже радо перекусив би.

Є, є, бо ще й я не вечеряв.

Приніс старий панотець добру вечеру. Не знаємо, що саме там було, але так ми чули від старих людий, що була добра вечера. Як повечеряли, взяв старий панотець книжку та почав читати від початку, доки не прочитав усю. Було вже по півночи. Но, я не знаю, сину, як би ти міг звідси вийти на другий світ. Я прочитав усю книжку, але не міг нічого вичитати. Та не балакаймо тепер довго, бо швидко буде день. Треба лягти припочити. А рано, як повставаємо, поки буде готовий сніданок, знов будемо балакати.

Полягали спати. Повставали рано, старий панотець почав зараз ладити сніданок, а Іваськo хотів іти далї в дорогу. Але старий панотець каже: Пожди но, сину. Поснідаємо тай підеш. А ще й балакати маємо. — Як поснідали, каже старий панотець: Знаєш що, сину? Тепер підеш до мого брата. Він уже двіста літ панотцем, а я лише сто. Підеш до него та порадиш ся в нього, може він більше знає, бо він старший. А ще дам тобі ручничок. Коли де сядеш або ляжеш, поставиш його собі під правий бік, він буде тобі на помочи.

Взяв він ручник від панотця, попрощав ся красно, поцілував панотця в руку. Панотець поблагословив його і він пішов далї в дорогу. Йде, йде цїлий день, не бачить нїчого, нї села, нї хатини, словом нїчого. Почало вже смеркати ся, побачив він, що десь далеко світить ся світло. Біжить він туди. І доси спішив ся не мало, але як побачив світло, почав іще дужше поспішати. Дійшов до тої хатини, глянув крізь вікно, бачить, що сидить при столї старий, сивий панотець і читає книжку. Так він ходить коло хати, так заглядає, аж панотець зобачив його та сказав: Коли ти християнська душа, обійди три рази довкола хати на колїнах, двері отворять ся тобі самі! Він обійшов довкола хати три рази на колїнах і двері самі йому отворили ся. Ввійшов він до хати: Дай Боже добрий вечер, панотчику!

Дай Боже й тобі, мій сину.

Зараз підійшов до панотця та поцілував його в руку. Панотець питаєть ся: Що тебе загнало сюда, сину, коли тут сонце не світить, птиця не залїтає, вітер не задує. Я вже двіста лїт тут панотцем та ще нїколи нїкого не бачив.

Ай так і так, панотчику, біда мене загнала. Та прийшов я до вас, чи не поради-

ли б ви мені, як би я міг звідси вийти на другий світ

Ай, сину, то дуже далеко. Але будемо дивити ся, лише перше повечеряємо, бо знаю, що ти голодний, коли від ранку не їв нічого.

Правда, панотче, голоден. Як би ви мали що дати, то я радо перекусив би.

Якже би не було! Будемо разом вечеряти, бо й я ще не вечеряв.

Зараз приніс панотець вечеру, але не можемо сказати, що саме там було, а чого ні, лиш так ми читали і чули від старих людий, що добра була вечера і що вони добре попоїли. Як повечеряли, взяв панотець книжку: Тепер будемо дивити ся. Коли знайдемо де в книжці, буде добре. Взяв книжку, отворив, перевертає, читає, від одного кінця до другого переглядає. Нема, сину, але я маю ще одну книжку та будемо дивити ся, може в тій що буде. Взяв старий панотець другу книжку, перекидає й ту від одного кінця до другого, читає, не може нічого знайти. Нема, сину, не можу тобі помогти. Я хотів би тобі помогти, але не можу. Та тепер треба вже йти спати, нема часу бесідувати, бо неза-

довго буде день. Будемо рано бесїдувати, поки снїданок буде готовий.

Як повставали рано, панотець узяв ся до снїданку. А Івась зібрав ся та хоче йти далї в дорогу. Каже йому старий панотець: Пожди, сину, доки не поснїдаємо та ще дещо скажу тобі. По снїданку каже панотець: Знаєш, що, сину? Тепер підеш до мого брата, він уже тут триста лїт панотцем. Коли він не буде знати, яким би чином дістав ся на другий світ, то нїхто инший вже тобі не порадить. Менї ще таке не притрафляло ся, хоч я тут двіста лїт. Він старший від мене сто лїт, може йому трафляв ся вже такий випадок.

Зібрав ся Івасько та пустив ся в дорогу. Старий панотець стямив ся, що не дав йому ще ручника, вийшов за ним на двір та крикнув:

Ходи но, сину, я щось забув тобі дати.

Івасько вернув ся назад, панотець дав йому ручничок: На, сину; коли де ляжеш або сядеш припочивати, постав його при лївім боцї, він буде тобі на помочи.

Поцїлував панотця в руку й пустив ся в дорогу. Йде, йде цїлий день, не бачить нїчого. Як смеркло ся, побачив десь далеко перед собою світло та пустив ся туди. Дій-

шов туди, поглянув крізь вікно до хати, бачить, сидить там при столї старий, сивий панотець і читає книжку. Ходить він попід хату, заглядає в вікна, аж доки не доглянув його панотець та не обізвав ся: Коли ти християнська душа, обійди довкола хати три рази на колїнах та самі двері отворять ся тобі.

Він укляк, обійшов три рази на вколїшках довкола хати і двері отворили ся йому. Ввійшов до хати: Дай Боже добрий вечер, панотчику!

Дай Боже й тобі, мій сину!

Підійшов до панотця та поцїлував у руку. Панотець питає: Що тебе загнало сюди, коли тут анї сонце не засвітить, анї пташка не залетить, анї вітер не задує.

Ай так і так, біда мене загнала. Та я прийшов тут до вас, чи не порадили б ви мене, як би я міг дістати ся на другий світ.

Ай, сину, то дуже далеко. Але будемо щось радити, лиш перше повечеряємо.

Приніс панотець вечеру, посїдали, вечеряють. Вечера була добра; що саме там було, того не можемо сказати, але була добра, бо так нам приповідали старі люди. Коли повечеряли, взяв старий панотець книжку: Тепер будемо дивити ся. Почав листувати

книжку від початку до кінця, всю прочитав. Нема, сину; в сій книжці я не знайшов нічого. Але я маю ще одну, будемо дивити ся в тій, може там дещо знайдеть ся, коли в сій нема нічого. Взяв панотець другу книжку, перегорнув усю від краю до краю, як і попередну, всю прочитав: Нема, сину, і в сій. Не знайшов я нічого. Ледви я тобі що поможу. Але я маю ще одну книжку, може в тій що знайдемо, коли з сих двох не маємо хісна. Взяв панотець третю книжку, прочитав усю до останка: Нема, сину. Я не можу тобі помогти. Але ходім тепер спати, бо вже давно по півночи. Полягаємо, а як рано повставаємо, то ще побалакаємо дещо, поки приладить ся сніданок.

Полягали, не довго спали, бо зараз засвитало. Повставали, зараз узяв ся панотець до сніданку, аби був швидко. Зібрав ся Івасько, хоче йти, бо він радий би як найшвидше дістати ся на сей світ. Старий панотець каже: Пожди, сину, доки не поснідаємо! Як поснідали, каже панотец: Знаєш що, сину? Я не можу тобі помогти; радий би, але не можу. Та я дам тобі ручничок, хоч тим дещо поможу тобі, як не иншим. Коли де сядеш або ляжеш відпочивати, положиш собі його конець голови.

Узяв Івась ручничок, поцілував панотця в руку, попрощав ся з ним красно і вибрав ся в дальшу дорогу. Йде де з пів дня, доходить до великої води, але корабель що лиш відійшов на тамтой бік. Що йому діяти? Через воду не перейде, ляг і відпочиває. Положив ручник, що дістав від першого панотця з правого боку, від другого з лївого боку, а від третього конець голови. Не довго лежав так і заснув. Пробудив ся, а при нїм такі три величезні звірі, що він іще таких з роду не бачив. Не сміє навіть ворухнути ся, бо думає, що як порушить ся, то вони зараз його розідруть і зїдять. Лежить він так з чверть години тай думає: Все одно менї, раз мушу вставати, всеж не буду тут лежати. Зважив ся, встав. Дивить ся, а то одному написано на чолї: Перевернигора, другому: Далековид, третьому: Далекочуй. Куда він рушить ся, вони за ним. Набрав ся він смілости, перестав бояти ся. Прийшло йому на гадку, що сї звірі з тих ручників, що дістав від панотців. Вониж говорили, що будуть йому на помочи. Куди він ходить, усюди за ним звірі. Прийшло судно на сей бік, привезло людий, але назад не має кого везти, лиш Іваська зі звірами. Хоче він сїдати в судно,

аби його перевезли, але перевізники його не хотять; його самого перевезли би, але боять ся звірів. Він їм каже, що най не боять ся, бо звірі не тикають нікого. Взяли його на чайку і всї три звірі та перевезли на тамтой бік. Питаєть ся він, що їм винен, але вони не хотїли від нього нїчого брати; побоювали ся, що як будуть брати гроші, він прикаже звірюкам пороздирати їх. Йде він далї, а звірі з ним. Прийшли до одного села вже над вечером і він просить ся на ніч в одній хатинї на краю села. Приймили його на ніч, дали й повечеряти. По вечері полягали спати, а як рано повставали, сказали йому господарі, що може в них лишити ся і два, три дни, як хоче. І він лишив ся. Але подумав, що не будеж дома дармо лежати. Знав добре стріляти, пішов до лїса на лови зі своїми звірами. Був він там два дни, три дни, радять йому доматори, най у них лишить ся, най оженить ся з їх донькою. А він каже, що годить ся. Думає: Вже й так не піду на другий світ, та не буду брунтє збивати. Лишаєть ся він там, але не пішли зараз до шлюбу. А до тої дївки ходив той у зеленій бундї. Він був її коханок. Ходить Івасько на лови зі своїми звірами, але раз каже

йому суджена, аби він не брав з собою звірів до ліса. Він не хоче. У вечер знов намовляє її той у зеленій бунді, най каже,

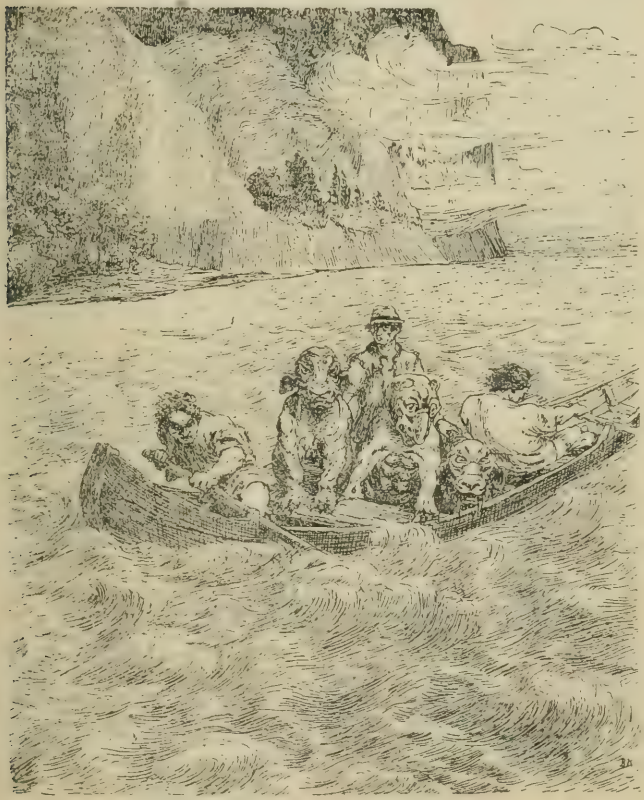

щоби не брав з собою звірів. Прийшов Івась до дому, ляг спати, рано знов на лови;

иншої роботи не має. Вона знов намовляє його, най не бере з собою звірів. Він розгнівав ся, лишив звірі дома. Поки вийшов на дорогу, звірі сперли ся до брами, виломали браму, таки пішли за ним. Прийшов вечером до дому, а дівку намовив той у зеленій бунді, щоби йому сказала заперти звірі до хліва, тоді він прийде, той у зеленій бунді та наносить каміня на один сяг довкола хліва, а на двері два сяги. Знов вона йому говорить рано, коли він хоче йти на лови: Слухай не бери тих звірів з собою, най не соромлю ся за тебе перед людьми, що ходиш, як який розбійник. Він розгнівав ся, сказав їй, най запре собі їх до хати. Вона відповіла, що не треба їх запирати до хати, але до хліва. Він завів їх до хліва, а сам пішов на лови. Прийшов чорт, наносив грубо на сяг каміня довкола хліва, а коло дверий на два сяги тай думає собі: Ну, тепер я йому доїду. Звірі не вийдуть звідти, бо я їх добре заложив, а його самого зловлю в лісї та зроблю йому конець! Пустив ся дідько до ліса. Як доходив уже до Іваська, Далековид каже до тамтих двох: Ходім, бо той вже недалеко! І кинув ся до дверий, але се не значить нічого. А Далекочуй каже: Ходім, бо вже йойкає наш ґазда! Кинув

ся до дверий, але й се нічого не значить. Далековид знов каже: Ходім, бо зараз його вхопить, уже при нім! Тоді кинув ся до дверий Перевернигора. Виважив двері і розкинув камінє так, як би його там ніколи й не було. Біжуть усі три. Івась видрапав ся якраз на дуба, а той у зеленій бунді хотів стягнути його за ногу і вже витягнув ся... Добігли звірі, вхопили того у зеленій бунді, так його порозшарпували, що з нього й кістка не лишила ся. Навіть де кров капнула з нього, то й її випалювали огнем, аби ніхто не терпів більше.

Зліз Івасъ з дуба, пішов до дому там, де мав женити ся, позабивав усіх за те, що хотіли його обдурити і звести зі світа, позабирав свої річи і вибрав ся знов у дорогу. Задумав він вернути ся назад до тих панотців! Коли перевезли його через ту воду, ляг собі знов там на березї відпочати. Заснув він. Пробудив ся, а при нім нема звірів, тілько ручники. Зібрав він ті ручники і йде. Приходить до найстаршого панотця: Дай Боже добрий вечер, панотчику!

Дай Боже й тобі, мій сину. А що вертаєш ся назад?

Вертаю ся, панотче. Я вже убив того у зеленій бунді, та йду назад.

А, коли ти його вбив, то й мене викупив. Тепер викопай мені гріб та поховаєш мене.

Івась викопав гріб, панотець клякнув над гробом, помолив ся і сказав Івасеви, аби вдарив його мотикою по голові, він упаде до гробу і тоді най його закопає. Івась не хоче. Як я можу вас убивати, коли ви мені стілько помогли, що я не потрібую тепер бояти ся того проклятого чорта.

Коли мене не хочеш убити, то клякай ти над гробом, я забю тебе. Один з нас мусить тут умерти.

Івасько подумав собі: Волю я вбити кого, ніж має хто мене! Взяв мотику, вдарив панотця по голові. Панотець упав у гріб, Івась закопав його й йде далї. Приходить до другого панотця, і з ним так зробив, як із тамтим. І сього поховав красно та пішов далї. Прийшов до третього панотця, оповідає, як що було і сей каже себе поховати. Зробив і з сим так, як із тамтими, та йде дальше. Йде, йде увесь день, а як почало смеркати ся, побачив недалеко перед собою млин. Зайшов там і питає, чи не приймили би його на ніч. А, та чому би нї? Ввійшов до середини, дали йому вечеру і питають ся, як він сюди зайшов? Він

оповів, як туди зайшов і що його загнало. Питає, чи не знають вони, як би він міг видістати ся на другий світ Мельник каже: Знаю. Є тут ґриф-птиця, що ніяк не може собі дітий підховати. Все в такий час, як вона має молоді, впадає огнистий дощ і спалить їх. Як би ти їх міг охоронити від того огнистого дощу, то коли би вона не винесла тебе опісля, певно ніхто другий не винесе.

Питає Івасько: А якже я їх можу охоронити від огнистого дощу?

Мельник каже: Є тут дванацять буйволів; забий кілька з них, висуши ті шкіри, а я вже знаю, коли має прийти огнистий дощ та скажу тобі. Ти повиносиш шкіри та поставиш над гнїздо, аби огонь не дійшов до молодих.

Забив він кілька буйволів, висушив шкіри. Коли мельник повідомив його, що вже надійде огнистий дощ, він поносив шкіри на гору та порозтягав їх понад гнїздо і сам сховав ся під ними. Прийшов огнистий дощ, не спалив ґрифлят. Прилетїла до дому мати, як перестав дощ падати та дуже втїшила ся, що їх не спалив. Питає молодих, хто їх охоронив? Вони відповідають, що ніхто. Вона каже: Як ніхто? Кажіть, хто

вас охоронив, бо як не скажете, то вас поїм.

Пішов туди на схід.

Вона злетіла, пішла його шукати. Поре на сяг повітрє, а на сяг землю, не знайшла його. Прилітає назад та каже їм: Кажіть, де він є, бо я вас зараз поїм.

Пішов туди на захід.

Вилетіла вона, поре на два сяжні повітрє і на два сяжні землю, не знайшла його. Прилітає назад люта: Тепер як мені не скажете, де він, зараз вас поїм.

Пішов туди на полудне.

Вилетіла вона, поре на три сяжні повітрє і на три сяжні землю, не знайшла його. Прилітає назад: Зараз вас їм, коли не кажете мені, де він.

Пішов туди на північ.

Вона поре на чотири сяжні повітрє і на чотири землю. Не знайшла його. Прилітає назад та лає їх, що її так дурять. Тепер поїм вас усіх, коли мені не скажете, де він.

Тут є під нами.

Дайте його сюди, най його побачу.

Вони виймили його спід себе, а стара зараз його проликла. Ґрифлята почали плакати, а стара питає: Хиба вам жаль його?

А вони кажуть: Певно, що жаль, бо ви не могли собі ніколи дітий підховати, все

спалював їх огнистий дощ, тепер він нас охоронив, а ви його зїли. Тому нам дуже великий жаль.

Вона виплюнула його зараз, а він став іще сїм разів красший, як був перед тим. Питає вона, що він хоче за те, що її дїти охоронив від огнистого дощу.

Я хотів би — колиб се можливе було — щоби ти винесла мене на другий світ.

Ой, чоловіче, то дуже далеко. Але будемо пробувати. Де ті буйволи, що ти позабивав?

Тут недалеко коло млина.

Ну йди, поприноси їх сюди, шість буйволів і злагідь шість бочок води. Шість буйволів поставиш менї на одно крило, праве, а шість бочок води на друге, ліве. Сам сядеш по серединї.

Постягав він якось ті буйволи і приладив шість бочок води. Як було все готове, вона каже: Коли я огляну ся на правий бік, кинеш менї все одного буйвола в писок, а коли я огляну ся на лївий бік, віллєш менї одну бочку води. Зложив він усе на неї, як вона приказала. Дала вона йому дорогоцїнний камінь, щоби його повітрє не задушило. Сїв на неї, вона піднесла ся,

летить! Огляне ся на правий бік, він вкидає їй буйвола в писок. Огляне ся в лївий бік, він вливає в неї бочку води. Підлїтають уже недалеко верха, не стало анї мяса, анї води. Оглядає ся вона то на один бік, то на другий, він не дає нїчого, бо нїчого нема. Що він видумав? Відрізав кавалок стегна. Коли вона оглянула ся, він кинув їй те у писок. І вона з тим вилетїла на сей світ. Злетїла з ним на землю, він з неї зіскочив, а вона питає: Звідки взяв ти се мясо, що кинув менї на останку?

Він каже, що лишив ся ще був кусник.

Ей нї, то не лишило ся, бо то не було з буйвола; воно було дуже солодке.

Він тодї каже: Я вирізав своє стегно.

Ой шкода, що не знала, що чоловіче мясо таке добре, я була би тебе не виплювала, як проликла. Потїм стала та приказала йому закотити штани. Він закотив, а вона виплювала те мясо, що він вирізав. Воно приросло так, що нїхто й не був би пізнав, чи воно було відрізане Попрощали ся там з собою. Він дякував їй, що вона винесла його на сей світ, а вона дякувала йому, що охоронив їй дїти Так розійшли ся.

Прийшов Івась до дому, тато й мама

вже повмирали, а брати так знищили господарство, що були так бідні, як перед тим. Дармо трудив ся Івась, ходив, служив, вандрував і по другім світі та повернув ся назад, бо не застав нічого, а суждена віддала ся за другого. Мусів він таки остати парубком. І так жили вони, як бідаки, а може бути, ще й нині жиють, коли ще не померли.

Мельник і його осел.

Мельник і його син вибрали ся раз на ярмарок продати осла. Мельник був вже старий чоловік, а син здоровий та крепкий парубій. Щоби не змучити дорогою осла, они вложили його на дручки і двигали на ярмарок. Думали собі, що на жвавого осла знайдуть скорше купця.

Тою самою дорогою спішило богато людий до міста.

— Що то за дураки! — закликав перший прохожий, якого стрітили на дорозї. — Чи вони йдуть з ослом показувати комедию? Справдї, сей осел, якого они несуть, є рішучо найменшим з них ослом!

Мельник доглупав ся тодї, що він дійсно стрілив дурницю. Отже здоймив осла з дручків і оба з сином ступали побіч нього. Сею переміною положеня не був осел задоволений і заявив се невдоволенє своїм риком.

— Се також дурнї! — відозвав ся инший пішоходець. — Мають здорового осла, а самі йдуть пішки...

— І се правда, промовив мельник до сина. — Сїдаймо оба на осла тай їдьмо собі вигідно.

Та ледво переїхали кільканайцять кроків, почули страшний крик обуреня.

— Чи тоті драби не мають совісти ні милосердя, щоби так знущати ся над бідним ослом! Ади! Такі два бельбаси всадили ся на слабе звіря, тай баламкають здоровими ногами! Тьфу на них! Ну, щоби ще бодай один з них їхав, а другий ішов, то не кажемо, але оба!...

— То вже я хиба злїзу, а ти сиди, каже мельник до сина. І як сказав, так зробив. Син їхав собі вигідно мов пан, а старий тьопав ся за ним гей слуга.

— Ну, знаєте, тепер вже світ перевернув ся до гори ногами! — закликав тодї якийсь поважний господар до своїх товаришів дороги. — Ось дивіть ся! Такий крепкий парубій їде на ослї, а його немічний батько бє старими ногами тверду дорогу... А злїзь но, непотрібе, з осла, нехай татуньо трошки відпічнуть.

Нема що робити! Треба слухати людий. Син злїз отже з осла, а батько заняв його місце! — щоби вже собі добре догодити — закурив люльку. Але на його нещастє надійшли дївчата.

— Аво, дивіть ся, — крикнула одна з них, — Які то нинї батьки без серця! Та-

туньо їде собі мов турецький баша на ослї, а хлопець біжить за ним мов собака.

Старий збентежив ся, зліз з осла і питає сина:

— А що тепер чинити? Хиба йдім знов пішки!

— Або я знаю? — відповів парубчак, тай поскробав ся з клопоту за ухом.

— Ха, ха, ха! — засміяв ся якийсь весельчак, що бачив клопіт батька і сина. — Я вам пораджу: Кажіть себе і свого осла намалювати якомусь маляреви і підписати: „Отсе образ трьох ослів“.

Всї прохожі, що се чули, вибухнули голосним сміхом. Тодї пірвала мельника лють. Він погрозив сміхованцеви кулаком, а до сина сказав з досадою:

— Ідім, сину, своєю дорогою, та не зважаймо на раду людий! Добре то каже приповідка: Людий ся радь, а свій розум май!

ВІДГАДКИ ЗАГАДОК,

поміщених в книжочці „Народні Казки“, число 4. Книжочка та називає ся **„Як Палій визволив від смока сестру і братів та провчив Капуша.** Ціна 10 центів.

1.

Ґаздиня наварила 81 пирогів. Перший подорожний зїв 27 пирогів, другий зїв 18 пирогів, а лишило ся 36, які подорожні розділили поміж себе на три части і кождий дістав по 12 пирогів.

2.

Господар купив одного вола за 10 долярів, 9 коров за 45 долярів і 90 телят за 45 долярів, разом 100 штук за 100 долярів.

3.

Слуга купив 14 яєць курячих за 7 центів, одно яйце гусяче за 3 центи і 5 яєць качачих за 10 центів, разом купив 20 яєць за 20 центів.

4.

Гусий було в стаді 33.

5.

Овець було 36.

6.

Було їх трьох, тож 5 хлїбів подїлил та третини, себто разом на 15 пайок; с що не мав хлїба, платив 12 центів за одн пайку, зїв від одного одну, а від друго чотири третини; одному заплатив 12 центі а другому 48 центів.

Купуйте і Чит
„НАРОДНІ КАЗ

До тепер вийшли слідуючі

Ч. 1. ЯК ІВАН ЗРОБИВ ЧУДЕСНЕ (
ціна .....

Ч. 2. ЯК ЦАРЕВИЧ ЛІТАВ ДО ЦА
ціна.....

Ч. 3. ІСТОРІЯ ПРО ТРИЦЯТЬ ОДНОГ

Ч. 4. ЯК ПАЛІЙ ВИЗВОЛИВ ВІД СМО
СТРУ І БРАТІВ та провчив Капуша.

Ч. 5. ПРИГОДИ НАЙМОЛОДШОГО
Ціна .....

Дальші випуски в друку.

Поза серіями "Народніх Казок" вийшли
дуже цікаві книжочки:

ПРИЧТА ПРО САДІВНИ
ДАНЯ.....
ГАЛИЦЬКІ АНЕКДОТИ.....
ЯК МЕНЕ ВИБИРАЛИ ДРУЖБОЮ.....
ГАЛКА СМЕРТИ, воєнне оповідане.....
ОПОВІДАНЄ ПРО СОРОК РОЗБІЙНИКІ
ЯК ПАН СОБІ ВІДИ ШУКАВ.....
ІЗ ЗЬВІРЯЧОГО ЦАРСТВА.....
ВЕСЕЛА ЧИТАНКА. З образками.....
СОРОКАТІ ШТАНИ І ИНШІ ВЕСЕЛІ (
ДАНЯ ТА ВІРШІ.....

Замовленя і гроші на сі книжо
посилайте на адресу:

Ukrainian Book S

701 W. Lackawanna Ave., SCRA

PG
3948
H485P79
1900
c.1
ROBA

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 19 23 13 006 4